

Załącznik do uchwały
Nr VIII.64.2019
Rady Gminy Raciąż
z dnia 31 lipca 2019 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Raciąż na lata 2019-2024

RACIAŻ lipiec 2019 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawy prawne, zasady konstruowania strategii	3
II. Diagnoza sytuacji społecznej gminy Raciąż.	6
1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	6
2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY	7
3. PROBLEMY SPOŁECZNE	8
3.1 PROBLEM BEZROBOCIA.....	9
3.2 PROBLEM UBÓSTWA	10
3.3 PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	11
3.4 PROBLEMY OSÓB STARSZYCH.....	13
3.5 PROBLEMY BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH	14
3.6 PROBLEMY UZALEŻNIEŃ	16
3.7 PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE	19
3.8 PROBLEM BEZDOMNOŚCI	19
III. DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECKA I RODZINY	20
Świadczenia niepieniężne	20
Świadczenia rodzinne i opiekuńcze	21
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	21
PROGRAMY I PROJEKTY SOCJALNE	22
Karta Dużej Rodziny	22
PROBLEMY SPOŁECZNE W OCENIE MIESZKAŃCÓW	23
IV. Misja i cele strategiczne, kierunki działań	25
V. Finansowanie Strategii.....	43
VI. Monitoring i ewaluacja	44
Zespół monitorujący strategię	45
Ocena monitorowania strategii	45
Narzędzia aktualizacji.....	45
VII. Zarządzanie strategią.....	46
VIII. Uwagi końcowe	47
Wykaz skrótów użytych w Strategii:.....	47

Wstęp

I. Podstawy prawne, zasady konstruowania strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Raciąż stanowi podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i niepublicznych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Dokument ma charakter kilkuletni, został przygotowany na lata 2019-2024. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej, dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. W przedłożonej wersji umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy Unii Europejskiej.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17. ust. 1, pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn. zmianami) i jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Różnorodność problemów społecznych występujących w Gminie Raciąż powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie problemów społecznych. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 2127 z późn. zm.). Ustawa określa, że zadania w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, działalność wychowawczą i informacyjną, ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych, ograniczanie dostępności alkoholu;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.). ustawa określa, że przeciwdziałanie narkomanii realizuje się

poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej;

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390). ustawa ma na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 217 z późn. zm.). Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne, przez co należy rozumieć zapewnienie osobom wykluczonym społecznie możliwość uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.). Ustawa reguluje zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej. Ustawa reguluje również warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej;
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.). Ustawa reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej jak również pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz. 1508 z późn. zm.) określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje i zasady udzielania świadczeń;
- Dokumenty międzynarodowe Rady Europy dotyczące praw obywatelskich, politycznych, społecznych, gospodarczych takich jak: Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejska Karta Społeczna, Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski oraz Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się do innych ustaw i aktów prawnych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej czy też budownictwa socjalnego.

Opracowując gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami wykluczonymi społecznie i osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Strategię rozwiązywania problemów społecznych przygotowano na podstawie dokumentacji będącej w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu oraz w oparciu o informacje uzyskane z Urzędu Gminy w Raciążu, Urzędu Statystycznego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Urzędu Pracy, Posterunku Policji w Raciążu, jednostek organizacyjnych gminy oraz instytucji współpracujących i współdziałających w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Raciąż.

Podstawowym dokumentem przy opracowywaniu Strategii była Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Raciąż przygotowywana przez GOPS w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-demograficznej.

Punktem wyjścia była analiza sytuacji SWOT polegająca na identyfikacji słabych i mocnych stron istniejących metod rozwiązywania problemów społecznych, pozwalająca określić szanse i zagrożenia w otoczeniu.

Prace nad przygotowaniem projektu Strategii prowadzone były przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu, którymi koordynowała Anna Walczewska Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji, bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Ma charakter otwarty, może być aktualizowana, udoskonalana oraz mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji.

Perspektywa czasowa obowiązywania Strategii została wyznaczona do 2024 roku.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raciąż składa się z dwóch części. Pierwsza to diagnoza społeczno-gospodarcza gminy. W diagnozie został przedstawiony obraz sytuacji mieszkańców Gminy Raciąż oraz wskazanie kierunków przemian w przyszłości. Analiza objęła wybrane obszary życia społecznego: strukturę demograficzną społeczności lokalnej, rynek pracy i bezrobocie, sytuację gospodarczą,

zatrudnienie, pomoc społeczną, ochronę zdrowia, profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień, niepełnosprawność, edukację, kulturę, turystykę, sport, rekreację.

Część druga to określenie celów strategicznych, których realizacja, w miarę bliskiej perspektywie czasowej, naprawi negatywne zjawiska na terenie gminy. Ustalono również obszary priorytetowe, szczegółowe cele operacyjne oraz zadania z nich wynikające.

II. Diagnoza sytuacji społecznej gminy Raciąż.

PODSTAWĄ DO DIAGNOZOWANIA I ZIDENTYFIKOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RACIĄŻ BYŁA OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA LATA 2016-2018, DANE STATYSTYCZNE UZYSKANE Z INSTYTUCJI ZAJMUJĄCYCH SIĘ PRZEDMIOTOWĄ PROBLEMATYKĄ ORAZ INFORMACJE UZYSKANE Z PRZEPROWADZONEJ ANKIETY.

1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Gmina Raciąż położona jest w województwie mazowieckim, powiecie płońskim, na północnym zachodzie od Warszawy. Od północy Gmina graniczy z gminą Radzanów i Strzegowo z powiatu mławskiego oraz Siemiątkowo Koziębrodzkie z powiatu żuromińskiego, od północnego zachodu z gminą Staroźreby, i Drobin powiatu płockiego, od południowego – wschodu od strony zachodniej z gminą Zawidz z powiatu sierpeckiego, od południowego wschodu z gminą Baboszewo z powiatu płońskiego, a od wschodu-Glinojeck z powiatu ciechanowskiego.

Siedzibą władz samorządowych Gminy jest miasto Raciąż. Do roku 1992 była to siedziba władz miejsko - gminnych. W roku tym miasto uzyskało statut gminy wydzielonej. Gmina Raciąż jest największą gminą w powiecie płońskim. Zajmuje powierzchnię 244,45 km², zamieszkała jest przez 8489 mieszkańców. Przez teren Gminy przechodzi droga krajowa 60 Łódź – Kutno – Płock - Ciechanów – Ostrów Mazowiecka – Białystok oraz linia kolejowa Nasielsk – Płońsk - Sierpc. Ważniejszy układ komunikacyjny tj. droga międzynarodowa E 77 omija Gminę Raciąż od wschodu, a druga Krajowa Nr. 10 od zachodu. Gmina ma charakter typowo rolniczy o wysokim poziomie rolnictwa, opartym o tradycyjnie wysoką kulturę rolną i dobre warunki przyrodniczo – glebowe. Na terenie występują liczne zabytki, obiekty przyrodnicze i sakralne.

Warunki naturalne terenu Gminy Raciąż tj. rzeźba terenu, jakość gleb, zasoby wód powierzchniowych i gruntowych ,pokrycie terenu i klimat ,jest korzystny dla osadnictwa i działalności gospodarczej.

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY

- Urząd Gminy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Przychodnie rodzinne
- Posterunek Policji
- Placówki oświatowe:
 - Szkoła Podstawowa w Gralewie
 - Szkoła Podstawowa w Krajkowie
 - Szkoła Podstawowa w Koziebrodach
 - Szkoła Podstawowa w Uniecku
- Baza sportowa: obiekty sportowe, boiska
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Świetlice OSP i wiejskie
- Organizacje pozarządowe
- Kościoły i związki wyznaniowe

W strukturze demograficznej na koniec 2018 roku dominują osoby w wieku produkcyjnym, a szczególnie osoby w przedziałach wiekowych: 20-24, 25-29 oraz 30-34 lata. Najmniej liczną grupę wiekową stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym – w szczególności dzieci do lat 4. W strukturze ze względu na płeć dominują mężczyźni.

Liczba ludności gminy Raciąż wg GUS (stan na 31.12.2018 r.)

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	8585	4386	4199
2016	8528	4356	4172
2017	8480	4326	4154
2018	8259	4163	4096

3. PROBLEMY SPOŁECZNE

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości.

W Gminie Raciąż za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej dotychczas nie zlecono realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym.

W celu dokonania oceny problemów społecznych dokonano diagnozy analizując sprawozdania za lata 2015 – 2018 z realizacji działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przekazywane do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego oraz dane uzyskane z Urzędu Gminy, Powiatowego Urzędu Pracy, Posterunku Policji i innych instytucji.

Z analizy danych wynika, że ilość osób korzystających ze wsparcia GOPS jest zmienna. Decydujący wpływ na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej miał rynek pracy, wzrost najniższego wynagrodzenia i nie podnoszenie kryterium dochodowego w pomocy społecznej, oraz uruchomienie przez Powiatowy Urząd Pracy wielu programów w ramach środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z dokumentacji znajdującej się w GOPS wynika, że najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy w latach ubiegłych było bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i wprowadzeniu gospodarstwa domowego.

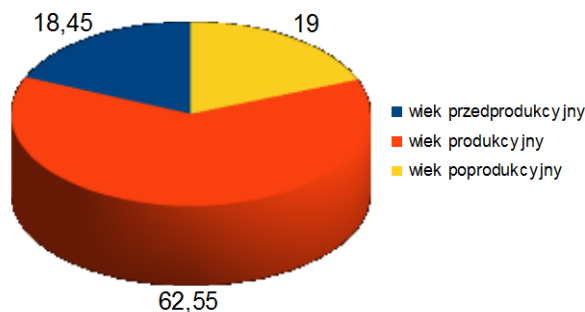
3.1 PROBLEM BEZROBOCIA

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Długookresowe bezrobocie ma ogromny wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia bezrobotnego i jego rodziny. Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społecznych zarówno w skali kraju jak i naszej gminy. Pogarszanie się stanu rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy. Powstają problemy opiekuńczo – wychowawcze, rodzi się przemoc, zanika autorytet rodzicielski. Stan taki może prowadzić do rozpadu rodziny czy przejmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowościowych, co w konsekwencji ma wpływ na dziedziczenie statusu bezrobotnego.

Bezrobocie ma również bardzo duży wpływ na powstawanie patologii. Pojawia się bardzo często problem uzależnienia i przemocy. Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem są potencjalnymi klientami pomocy społecznej, gdyż nie są w stanie wyjść samodzielnie z tak trudnej sytuacji życiowej.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w 2018 roku wynosiła 4839 osób, natomiast w wieku poprodukcyjnym 1470 osób. Przy tendencji zmniejszania się liczby ludności gminy Raciąż nastąpił również spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Na koniec 2018 roku grupa ta liczyła zaledwie 1427 osób, co czyniło ją najmniej liczną.

Produkcyjne grupy wieku mieszkańców gminy Raciąż w 2018 roku (%)

Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności na koniec 2018 roku wynosił 62,55%.

3.2 PROBLEM UBÓSTWA

Ubóstwo jest definiowane w różnorodny sposób. Ubóstwo to brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do rodzinnej lub grupy społecznej. Ubóstwo to zjawisko złożone, posiadające zarówno aspekty ilościowe (np. wskaźnik dochodu uzyskiwany przez gospodarstwa domowe) jak i jakościowe (np. inne wskaźniki sytuacji materialnej – posiadanie różnych dóbr, dostępność do uczestnictwa w istotnych dla życia społecznego praw takich jak: wykształcenie, możliwość korzystania z różnych form wypoczynku, rozrywki itp.).

Poziom ubóstwa wyznaczają między innymi kryteria dochodowe ustalone w pomocy społecznej. Należy pamiętać, iż używając terminu ubóstwa, jesteśmy w stanie wskazać nie tyle gospodarstwa domowe czy osoby żyjące w sferze ubóstwa, ale żyjące w tzw. strefie niskich dochodów. Pozostawanie długotrwale rodziny w ubóstwie ma wpływ na rozwój psychospołeczny członków rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy tym osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej czy na osobę w rodzinie, przy wystąpieniu jednego z powodów (np. bezrobocia, niepełnosprawności, wielodzietności i innych określonych w ustawie o pomocy społecznej).

Minimum socjalne – to wskaźnik społeczny mierzący koszty utrzymania gospodarstw domowych. Zakres i poziom zaspokajanych potrzeb według tego modelu winny zapewniać takie warunki życiowe, by na każdym z etapów rozwoju człowieka umożliwić regenerację jego sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych.

Minimum egzystencji – to koszyk dóbr, niezbędnych do podtrzymania funkcji życiowych człowieka i sprawności psychofizycznej. Uwzględnia on jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia i zagrożenia życia. W skład koszyka egzystencji wchodzi potrzeby mieszkaniowe i artykuły żywnościowe.

Czynnikami generującymi ubóstwo są m.in. bezrobocie, niepełnosprawność, poziom wykształcenia, uzależnienia, zdarzenia losowe, wielodzietność.

W ostatnich latach liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa jest zmienna. Jest to efekt powstawania nowych miejsc pracy, wzrostu najniższego wynagrodzenia, nabycia uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

3.3 PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – niepełnosprawność – to stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie wypełniania ról społecznych, a w szczególności ograniczenie zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Niepełnosprawni to osoby, które uzyskały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy. Osoby niepełnosprawne są uznawane za jedną z grup społecznych szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne ze względu na występujące bariery społeczne, fizyczne i ekonomiczne, które napotykają w środowisku.

Z danych OPS wynika, że liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej utrzymuje się na tym samym poziomie.

Osoby niepełnosprawne korzystają z następujących form pomocy realizowanych przez GOPS: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, celowe, pomoc rzeczową, usługi opiekuńcze.

Ponadto GOPS w Raciążu wypłaca osobom niepełnosprawnym zasiłki pielęgnacyjne a także świadczenia pielęgnacyjne matce, ojcu lub opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie

będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji. Z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnymi członkami rodzin od 01.01.2013r. oprócz świadczenia pielęgnacyjnego przyznawane są i wypłacane także specjalne zasiłki opiekuńcze oraz zasiłki dla opiekunów.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wprowadzony został ustawą o świadczeniach rodzinnych od dnia 01.01.2013 roku. Przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2015r., poz. 2082) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Przyznanie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego uzależnione jest od m. In. spełnienia kryterium dochodowego.

Z dniem 15 maja 2014 roku weszła w życie ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłku dla opiekunów (Dz. U. z 2017r. , poz. 2092). Zasiłek dla opiekuna przysługuje osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa na podstawie art. 11 ust.3 ustawy z dnia 07 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548 oraz z 2013r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013r.

Osoby niepełnosprawne uprawnione są również do korzystania ze środków PFRON w formie dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych oraz imprez kulturalnych. Osoby niepełnosprawne narażone są również na wykluczenie społeczne ze względu na niski poziom wykształcenia spowodowany brakiem specjalistycznych ośrodków dalszego kształcenia młodzieży niepełnosprawnej.

3.4 PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia społeczeństw. Dotyczy to także naszego kraju. Zauważalny jest również w naszej gminie wzrost liczby osób starszych w stosunku do ogółu mieszkańców. Rodzi to różne problemy takie jak: samotność, choroby, inwalidztwo, bezradność, poczucie nieprzydatności, stopniowe eliminowanie z życia zawodowego i społecznego, brak ofert spędzania czasu wolnego. Rodziny pełniące funkcje opiekuńcze obarczone licznymi obowiązkami i własnymi problemami, nie są w stanie zapewnić właściwej opieki nad ich starszymi członkami. Osoby w wieku starszym najbardziej wymagają zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych takich jak potrzeby biologiczne, bezpieczeństwa, przynależności i miłości, szacunku, uznania, samorealizacji. Ważne też jest w wieku starszym prowadzenie zdrowego, aktywnego stylu życia.

W gminie Raciąż osoby starsze otoczone są przez GOPS pomocą w formie zasiłków finansowych, usług opiekuńczych, pracy socjalnej. Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania osobom samotnym, długotrwale i ciężko chorym, niepełnosprawnym, które wymagają pomocy osoby drugiej, a rodzina nie jest w stanie zapewnić takiej pomocy. Usługi świadczone są za częściową lub całkowitą odpłatnością w zależności od dochodu osoby lub rodziny zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych korzystało:

- **W 2015 roku - 30 osób;**
- **W 2016 roku - 28 osób;**
- **W 2017 roku - 34 osoby;**
- **W 2018 roku - 37 osób.**

Osoby, które wymagają całodobowej opieki osób drugich ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, a rodzina nie jest w stanie zapewnić takiej opieki kierowane są do Domów Pomocy Społecznej lub Zakładów Opiekuńczo – Lecznicych.

W latach 2015 – 2018 gmina nie ponosiła odpłatności za pobyt osób w DPS.

Osoby starsze zamieszkujące na terenie gminy Raciąż mogą korzystać z różnego rodzaju zajęć kulturalno – rekreacyjnych organizowanych przez Stowarzyszenie Aktywni Seniorzy Koziebrodach, Koła Gospodyń Wiejskich. Seniorzy aktywnie korzystają z zajęć sportowych, spotkań okolicznościowych, wyjazdów turystyczno – kulturalnych i innych atrakcji.

Wszystkie podejmowane działania mają na celu umożliwienie osobom starszym pozostanie w ich miejscu zamieszkania i włączenia się do działań na rzecz społeczności lokalnej.

3.5 PROBLEMY BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, której celem jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych ich członków, a w szczególności dzieci. Jej prawidłowe funkcjonowanie ma istotny wpływ na właściwe funkcjonowanie środowiska lokalnego. W gminie jest wiele rodzin dysfunkcyjnych, które nie są zdolne do stworzenia właściwych warunków socjalno – bytowych i opiekuńczo – wychowawczych oraz nie wypełniają podstawowych funkcji rodziny.

Bezradność wynika z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z agresywnym zachowaniem dzieci, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Skrajnym przypadkiem rodziny dysfunkcyjnej jest rodzina patologiczna, która stanowi zagrożenie dla istniejącego układu społecznego z kilku powodów:

- dorośli członkowie często wchodzą w konflikt z prawem;
- odrzucane są podstawowe wartości i normy społeczne;
- dzieciom przekazywane są negatywne normy i wartości;
- dzieci uczą się dewiacyjnych i przestępczych zachowań.

Bardzo często w takich rodzinach dochodzi do aktów przemocy. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu w rodzinie przemoc domowa to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodziny dysfunkcyjne ze względu na negatywne konsekwencje dla życia społecznego znajdują się centrum zainteresowania wielu instytucji zajmujących się tą problematyką na terenie gminy.

Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz zastosowanie działań profilaktyczno – ochronnych.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów (oświaty, społeczności sąsiedzkiej, zawodowej lokalnej), których rodzina jest częścią składową.

Problemy opiekuńczo – wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo = wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”.

Gmina Raciąż ponosi częściową za czternaście dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

GOPS w Raciążu zatrudnia asystenta rodziny, który prowadzi pracę z rodzinami dysfunkcyjnymi w miejscu ich zamieszkania, udziela pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego, rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, problemów socjalnych występujących w rodzinach, wspiera aktywność społeczną rodzin. Wszystkie te działania mają na celu zapobieganie umieszczaniu dzieci poza rodziną biologiczną a w przypadku pobytu dzieci w pieczy zastępczej, do jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny.

3.6 PROBLEMY UZALEŻNIEŃ

Ważnym problemem społecznym, złożonym i trudnym do przezwyciężenia w ostatnich latach jest nadużywanie alkoholu i zażywanie narkotyków. Problemy związane z piciem alkoholu, zażywaniem narkotyków i przemocą są przyczyną cierpień wielu ludzi i to nie tylko osób uzależnionych, ale w ogromnej mierze ich rodzin. Nadużywanie alkoholu i narkomania ma znaczący wpływ na wiele dziedzin życia społecznego, w tym na system opieki zdrowotnej, społecznej, na ekonomię i bezpieczeństwo mieszkańców gminy.

Corocznie Rada Gminy przyjmuje Uchwałę do realizacji „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”. Gmina Raciąż posiada również „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2018 -2021”. Programy te realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest stworzenie spójnego systemu działań na terenie gminy, dotyczących ograniczenia i zmiany struktury spożycia napojów alkoholowych, zapobieganie powstawaniu szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadmiernym spożywaniem alkoholu oraz likwidację skutków nadużywania alkoholu w tym zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności do pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych.

Do najważniejszych zadań Programu należy:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim, nietrzeźwym, pod zastaw i na kredyt oraz reklamy alkoholu;

6. Doskonalenie bazy materialnej i merytorycznej dla realizacji programów profilaktycznych.

Za priorytetowe działania na terenie Gminy Raciąż nadal uznaje się działania ukierunkowane na ograniczenie niekorzystnych zjawisk, w szczególności wśród dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktycznych w szkołach, organizację czasu wolnego ze wskazaniem właściwych wzorców zachowań, pomoc i ochronę przed przemocą w rodzinie.

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców naszej Gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci czy wykształcenia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej. W rodzinach długotrwanie nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci.

Nadużywanie alkoholu jest poważnym problemem społecznym. Alkoholizm jako zjawisko wpływa na złe funkcjonowanie rodziny. Bardzo często jest przyczyną przemocy w rodzinie, braku kontroli ze strony rodziców nad dziećmi. Picie alkoholu przez niepełnoletnich powoduje wchodzenie w kolizję z prawem i zachowania destrukcyjne.

Według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, Urazów i Przyczyn Zgonów uzależnienie od alkoholu to zespół właściwości fizjologicznych, emocjonalnych, behawioralnych i poznawczych, które pojawiają się w wyniku wieloletniego używania alkoholu.

Z danych uzyskanych z Posterunku Policji w Raciążu wynika, że w 2018 roku na terenie Gminy Raciąż odnotowano przypadki naruszenia prawa i porządku publicznego przez osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających w tym przestępstwa, 9 - za znęcanie się nad rodziną, 10 nietrzeźwych kierujących pojazdami oraz wykroczenia: 8 – spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, 7 – zakłócanie ładu i porządku publicznego, 6 - kierowanie pojazdem/rowerem w stanie po spożyciu alkoholu. Ponadto na terenie Gminy przeprowadzono 15 interwencji domowych, z czego 6 dotyczyło przemocy w rodzinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu w 2018 roku udzielił pomocy 10 rodzinom, w których występował problem nadużywania alkoholu w formie pomocy finansowej oraz dożywania dzieci w stołówkach szkolnych i szkołach. W 2018 roku problem nadużywania alkoholu był także powodem występowania przemocy w 15 rodzinach, w których była prowadzona procedura „Niebieskiej Karty”.

W 2018 roku do GKRPA wpłynęło 29 wniosków o podjęcie działań w przedmiocie zobowiązania osób uzależnionych do leczenia odwykowego. Komisja skierowała do Sądu Rejonowego w Płońsku 3 wnioski o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu z nałogu alkoholizmu w zakładzie leczenia odwykowego.

Z zajęć prowadzonych w ramach grupy wsparcia w 2018 roku skorzystało 11 osób.

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale i posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą.

Według ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to „stałe lub okresowe zażywanie w celach nie medycznych środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstaje uzależnienie”.

Narkomania charakteryzuje się tzw. głodem narkotycznym, przymusem zażywania środków odurzających, chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi dostępnymi sposobami.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii jest profilaktyka, która ma na celu m. in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszaniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

Alkoholizm i narkomania są jednymi z przyczyn wzrostu przestępczości, która ma negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Przestępczość dotyczy zarówno osób dorosłych jak i nieletnich.

3.7 PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE

Rada Gminy Raciąż przyjęła Uchwałą „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”.

Celem Programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Raciąż, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności do pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie to tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań i służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie i w stosunku do osób stosujących przemoc, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele takich instytucji jak: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Posterunku Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Alkoholowych, kuratorzy, pracownicy oświaty i służby zdrowia.

Na terenie powiatu płońskiego funkcjonuje Ośrodek Wsparcia, który zapewnia osobom dotkniętym przemocą całodobowy pobyt i możliwość korzystania z pomocy terapeutycznej.

3.8 PROBLEM BEZDOMNOŚCI

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za osobę bezdomną uważa się osobę, która nie zamieszkuje w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i

mieszkaniowym zasobie gminy i nie jest zameldowana na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w który nie ma możliwości zamieszkania.

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk społecznych. Zgodnie z przepisami bezdomnemu należy się tymczasowe miejsce noclegowe, odzież i posiłek, a w niektórych przypadkach również zasiłek i inne formy pomocy.

Na terenie gminy pomocy osobom bezdomnym udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji oraz służba zdrowia.

W gminie funkcjonuje schronisko dla osób bezdomnych Leśne Zacisze w Kraszewo Gaczuły 10. Pomocą GOPS z powodu bezdomności zostało objętych :

- **w 2015 roku – 2 osoby;**
- **w 2016 roku – 3 osoby;**
- **w 2017 roku – 3 osoby;**
- **w 2018 roku – 3 osoby.**

Bezdomność spowodowana jest różnymi przyczynami m. in. uzależnieniami, przestępczością, brakiem stałych dochodów, przemocą w rodzinie, rozpadem rodziny, bezrobociem.

Gmina dysponuje mieszkaniem socjalnym jednak posiadane zasoby mieszkaniowe nie zaspokajają potrzeb w tym zakresie, o czym świadczy długa lista osób oczekujących na mieszkania z zasobów gminy.

III. DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECKA I RODZINY

Świadczenia niepieniężne

Osoby i rodziny potrzebujące pomocy korzystają w z następujących świadczeń niepieniężnych:

- posiłki (dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach);
- pomoc w naturze;
- praca socjalna na rzecz osób korzystających, jak również nie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
- organizacja pogrzebu zmarłym, w sytuacji gdy brak jest rodziny;

- organizacja wypoczynku letniego i czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Świadczenia rodzinne i opiekuńcze

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu realizuje zadania z zakresu świadczeń rodzinnych wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Przyznawane świadczenia na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych to:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
2. Jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka;
3. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek dla opiekunów;
4. Świadczenia wychowawcze i dobry start.

Przyznawanie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków uzależnione jest m. in. od spełnienia kryterium dochodowego i wszystkich ustawowych warunków, od których uzależnione jest przyznanie prawa do w/w świadczeń.

Osoby mające prawo do zasiłku rodzinnego mogą ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka;
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka;
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania;
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 złotych miesięcznie na jedno dziecko. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego i wszystkich ustawowych warunków, od których zależy przyznanie prawa do świadczeń.

Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności bez względu na wiek dziecka.

PROGRAMY I PROJEKTY SOCJALNE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się wdrażaniem programów i projektów socjalnych dotyczących wsparcia i pomocy na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo, ubogich oraz zagrożonych patologiami społecznymi i marginalizacją.

Program: „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023

Program osłonowy dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy Raciąż
Gminny program wspierania rodziny

Program ma na celu zmniejszenie problemu niedożywienia dzieci z rodzin najuboższych i ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia wśród dzieci, osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych i rodzin o najniższych dochodach. Finansowane są ze środków własnych gminy oraz ze środków wojewody, obiady w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz zasiłki celowe na zakup żywności dla osób potrzebujących.

Karta Dużej Rodziny

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Dz. U. z 2014r., poz. 755) oraz Uchwały Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 roku w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P. poz. 430) wprowadzona została, mająca zasięg ogólnokrajowy, Karta Dużej Rodziny.

Program skierowany jest do rodzin wielodzietnych, wychowujących co najmniej troje dzieci. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jaj posiadacze mogą

korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Rządowy program dla rodzin wielodzietnych ma na celu promowanie modelu i pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej, umacnianie oraz wspieranie rodziny wielodzietnej, zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych.

W okresie od czerwca 2014 roku do grudnia 2018 roku wydano 802 Karty Dużej Rodziny.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OCENIE MIESZKAŃCÓW

Do opracowania strategii wykorzystano dane statystyczne z instytucji zajmujących się przedmiotową problematyką oraz przeprowadzono wrywkowe ankiety wśród mieszkańców Gminy Raciąż. Wydano 100 egzemplarzy ankiet, z których wypełniono i zwrócono 45 %.

Wyniki badań opracowano na podstawie 50 ankiet.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca władz samorządowych z instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów z zakresu pomocy społecznej, bezrobocia, niepełnosprawności i edukacji, • wykwalifikowana kadra instytucji i organizacji pracujących na rzecz mieszkańców gminy, • wystarczająca do potrzeb liczba pracowników socjalnych i asystentów rodziny, • rozwinięty system pomocy społecznej, • dobra organizacja pracy jednostek organizacyjnych i administracji publicznej, • umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych, • doświadczenia w realizacji programów profilaktycznych i naprawczych, • rozwinięte formy pomocy pozafinansowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • duży odsetek bezrobotnych na rynku pracy, • bierna postawa świadczeniobiorców w rozwiązywaniu problemów życiowych, • niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, • utrzymująca się duża grupa osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem, • rosnące koszty utrzymania, • niskie wykształcenie osób bezrobotnych, migracja wykwalifikowanej kadry, • ograniczone możliwości znalezienia pracy dla osób nisko wykwalifikowanych, • niewystarczająca liczba lokali socjalnych, • postępujący proces starzenia się mieszkańców gminy,

<ul style="list-style-type: none"> • różnorodność form wsparcia dla osób bezrobotnych, proponowanych przez PUP, GOPS, UG, • duży odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym, • korzystne położenie geograficzne i turystyczne gminy, • dostosowanych do zachodzących zmian demograficznych i potrzeb rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, • aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej oraz samozatrudnienia, • współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów z zakresu pomocy społecznej, osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, • działania na rzecz aktywizacji osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, • podnoszenie skuteczności działania służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, eliminowanie źródeł zagrożenia, • budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny, • wspieranie rozwoju i promowania rodzinnej pieczy zastępczej, • podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczaniu społecznemu rodzin oraz osób niepełnosprawnych, • oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego, budowa placów zabaw, • rozbudowa infrastruktury kultury, sportu i turystyki, • dostęp do nowoczesnych środków komunikowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne tendencje demograficzne, zmniejszająca się liczba mieszkańców gminy, ujemna migracja oraz starzenie się mieszkańców gminy, • trudności w znalezieniu pracy dla osób z niskim poziomem wykształcenia, • brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, • wieloproblemowość w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, • zwiększające się zjawisko przemocy domowej, • narastanie zjawiska „wyuczonej bezradności”, • niekorzystne dla samorządu gminy przepisy prawne zwiększające zobowiązania gminy wobec jej mieszkańców, bez pokrycia z budżetu państwa.

IV. Misja i cele strategiczne, kierunki działań

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom poprzez ich aktywizację i integrację

Aktualne pozostają problemy utrudniające życie mieszkańcom i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego:

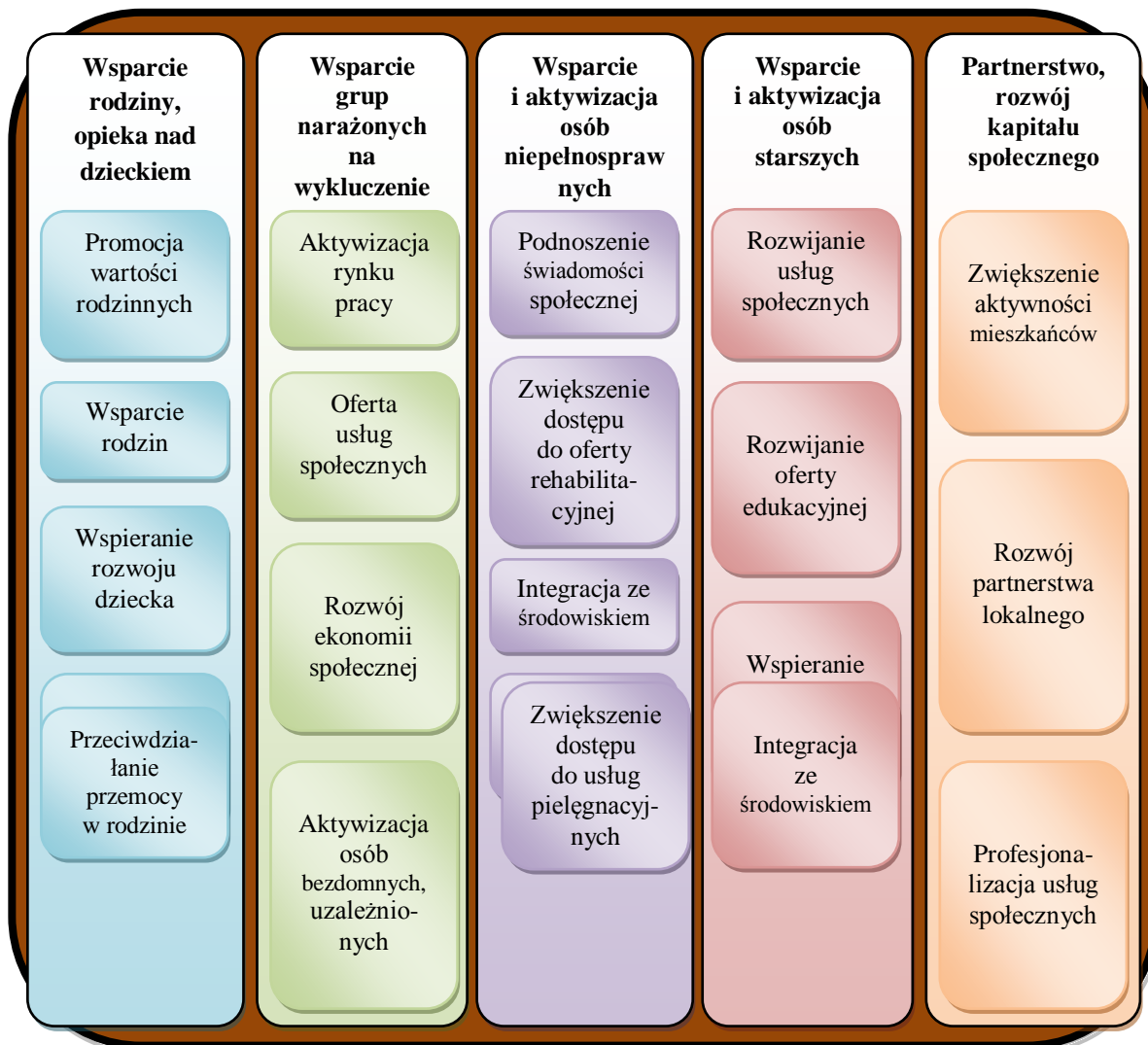
- trudności z uzyskaniem pracy lub jej utrzymaniem, ze względu na brak lub niskie wykształcenie, brak zawodu lub posiadanie zawodu nieadekwatnego do potrzeb na lokalnym rynku pracy, nieumiejętność poszukiwania zatrudnienia, braku wiary we własne możliwości. Problem ten dotyczy osób po 50 roku życia, mało mobilnych, nadużywających alkoholu, osób niepełnosprawnych, matek samotnie wychowujących dzieci;
- dysfunkcyjności rodzin, w szczególności rodzin niepełnych i wielodzietnych, nadużywanie alkoholu, w tym także przez kobiety, wywołująca problemy opiekuńczo-wychowawcze, prowadząca do uzależnienia od korzystania z pomocy społecznej;
- niezdolność do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, ze względu na brak lub niewystarczającą opiekę rodziny nad osobami niepełnosprawnymi, długotrwale chorymi, starszymi. Zły stan zdrowia powodujący obciążenie budżetu kosztami leczenia i usług opiekuńczych, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych;
- problemy mieszkaniowe spowodowane brakiem mieszkań, nie regulowaniem opłat mieszkaniowych, nie opłacanie rachunków za energię, wodę, gaz, powodujące odcięcie dopływu mediów;
- uzależnienia od alkoholu i innych środków, zły stan zdrowia spowodowany ich nadużywaniem, przemoc w rodzinie i inne sytuacje kryzysowe;
- niedostateczny dostęp do kultury, sportu i rekreacji ogółu mieszkańców, brak miejsc do spędzania czasu wolnego przez młodzież i dorosłych, ze względu na utrudniony dostęp do dóbr kultury oraz niskie dochody.

W kierunkach działań wskazuje się na najważniejsze priorytety, na których zamierza skoncentrować się lokalną politykę społeczną

- **rodzina**, jako grupa pierwotna pełniąca liczne funkcje zarówno wobec swoich uczestników jak i otaczającej ją rzeczywistości społecznej, winna cieszyć się wsparciem w każdym obszarze jej funkcjonowania. Na szczególną uwagę zasługują rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, rodziny z osobami niepełnosprawnymi – jako bardzo często żyjące na pograniczu ubóstwa. System pomocy społecznej i system świadczeń rodzinnych musi być szczególnie wyczulony na sytuację materialną oraz pojawiającą się w nich przemoc, uzależnienia, problemy opiekuńczo-wychowawcze;
- **bezpieczeństwo socjalne** m. in. poprzez pracę, determinującą rozwój kapitału społecznego, wiąże w swoim obszarze znaczeniowym nie tylko konieczność rozwiązywania kwestii bezrobocia, minimalizację ubóstwa, dając podstawę bytu mieszkańcom Gminy Raciąż, ale także aktywizację społeczności lokalnej, konieczność przygotowania jej uczestników do zatrudnienia w licznych obszarach wymagających zarówno wykształcenia wyższego jak i zawodowego. Dostosowanie oferty kształcenia do wymogów rynku pracy oznacza nieustanne podnoszenie jakości kształcenia na wszystkich jego szczeblach, jak również kształtowanie odpowiedniej oferty programowej zarówno dla młodzieży jak i innych grup wiekowych, nie wyłączając także osób starszych;
- **aktywizacja i integracja**, zapewnia całej społeczności spójność, przeciwdziała ekskluzji społecznej prowadzącej do zupełnego zerwania naturalnych więzi we wspólnocie lokalnej. Przeciwdziałanie powstawaniu enklaw biedy, aktywizowanie osób w wieku senioralnym, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, winno być udziałem nie tylko instytucji, ale także współdziałających w tym obszarze organizacji pozarządowych. Współdecydowanie o kierunkach rozwoju, zawiązywanie partnerstw, powoływanie do funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, winny w ciągu całego okresu programowania przynieść pożądane efekty;
- **partnerstwo** – oznacza istotną relację instytucji publicznych wobec organizacji pozarządowych. Partnerska relacja oznacza nie tylko wspólne wykonywanie poszczególnych zadań z obszaru polityki społecznej, ale współdecydowanie o kierunkach jej rozwoju i realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Nieodzowny jest rozwój kapitału społecznego, który warunkuje obywatelską realizację zadań.

Określone cele strategiczne w sposób bezpośredni odwołują się do najważniejszych sformułowań wyrażonych w misji:

- kwestie rodziny ujęte są w pierwszym celu strategicznym;
- kwestie bezpieczeństwa socjalnego ujęto w szeroko sformułowanym celu drugim, który łączy w sobie także obszar problemowy związany z integracją społeczną;
- z integracją związana jest także sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych, ale z uwagi na wzrastający zasięg tej kwestii zdecydowano o wyodrębnieniu trzeciego celu strategicznego;
- czwarty cel strategiczny odnosi się do partnerstwa i kształtowania roli organizacji pozarządowych, których rola winna systematycznie wzrastać w obszarze koordynacji i współzarządzania obszarem lokalnej polityki społecznej. W tym obszarze niezwykle ważne jest wzmacnianie kapitału społecznego, umożliwiającego większą aktywność obywateli i przełamywanie trudnych sytuacji życiowych.

Cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem

Cele operacyjne i kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Wskaźnik
3.3 Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny, wzmacnianie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymanie i prawidłowe funkcjonowanie dzieci w rodzinie			
1.1.1. Edukacja społeczna na rzecz budowania pozytywnego wizerunku rodziny, w tym rodziny wielodzietnej, organizowanie spotkań, konferencji, wystaw	GOPS, MCKSiR organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji
1.1.2. Inicjowanie i rozwój różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną (organizowanie festynów, spotkań integracyjnych)	GOPS, MCKSiR organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych imprez, liczba ich uczestników
1.1.3. Zapewnienia godnych warunków życia dzieciom, w tym dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych, zapobieganie umieszczania dzieci poza rodziną naturalną	UG, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych programów i liczba ich uczestników
1.1.4. Wzmocnienie roli rodziny w procesie wychowywania dziecka i opieki nad osobami starszymi	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba projektów i liczba ich uczestników
1.2. Profilaktyka i wsparcie rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji			
1.2.1. Zapewnienie wsparcia rodzinie w budowie prawidłowych relacji oraz pełnieniu właściwych ról społecznych w szczególności rodzinom wielodzietnym	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba projektów i liczba ich uczestników
1.2.2. Doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin pozostających w ubóstwie ze względu na niemożność pozyskania pracy lub jej utrzymania	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów i liczba ich uczestników
1.2.3. Realizacja programu wspierania	Samorządowe	Na bieżąco	Liczba osób

<p>rodziny m. in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podtrzymywanie kontaktu z rodziną objętą wsparciem; • zapobieganie umieszczaniu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych czy rodzinach zastępczych; • zwiększenie skuteczności działań umożliwiających dzieciom powrót do rodziców naturalnych i monitorowanie ich sytuacji; • podejmowanie działań na rzecz pomocy dzieciom dotkniętym przemocą domową 	<p>jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe</p>		<p>objętych pracą socjalną</p> <p>Liczba realizowanych programów i projektów socjalnych</p> <p>Liczba dzieci powracających do rodzin naturalnych</p> <p>Liczba dzieci i rodzin objętych działaniem placówek środowiskowych</p> <p>Liczba dzieci objętych pomocą z uwagi za przemoc domową</p>
<p>1.2.4. Udzielanie pomocy dla rodzin z dziećmi poprzez m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży (programy dożywiania i wsparcia rzeczowego, system stypendialny, organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla wychowujących się w rodzinach o niskim statusie materialnym); • zwiększenie dostępności zajęć korekcyjno-kompensacyjnych i wyrównawczych dla dzieci i młodzieży z deficytami edukacyjnymi z wykorzystaniem bazy szkół 	<p>UG, MCKSiR, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Liczba dzieci korzystających z dożywiania</p> <p>Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych</p> <p>Liczba dzieci korzystających z zajęć kompensacyjno-korekcyjnych</p> <p>Liczba dzieci korzystających z systemu stypendialnego</p>

1.2.5. Organizowanie przedsięwzięć umożliwiających wspólne spędzanie czasu wolnego	GOPS, szkoły organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych imprez i liczba uczestników
1.3. Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych			
<p>1.3.1. Włączenie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie uczestnictwa rodziców w przedsięwzięciach poszczególnych placówek; • zwiększenie dostępności i jakości poradnictwa rodzinnego oraz pedagogiczno-psychologicznego 	Szkoły, GOPS	Na bieżąco	Liczba organizowanych przedsięwzięć Liczba organizowanych porad psychologicznych, pedagogicznych i terapeutycznych
1.3.2. Zwiększenie dostępności do istniejących placówek edukacyjnych, kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży	Instytucje kultury i sportu	Na bieżąco	Liczba uczestników
1.3.3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne, kluby sportowe i tematyczne)	Instytucje kultury i sportu, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba uczestników organizowanych przedsięwzięć
<p>1.3.4. Rozwój usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży, w tym m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokształcanie kadry pedagogicznej w celu podniesienia poziomu i jakości oddziaływań wychowawczych (warsztaty, konferencje); • zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży (baza, kadra); • dokształcanie kadry pomocy społecznej pracującej z rodziną 	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba szkoleń i warsztatów oraz liczba ich uczestników

<p>1.3.5. Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój zastępczej pieczy rodzinnej; • minimalizowanie instytucjonalnych form opieki na rzecz rozwoju różnorodnych rodzinnych form opieki zastępczej; • dążenie do zabezpieczenia w zasobach gminy mieszkań dla wychowanków opuszczających system opieki zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych 	UG, GOPS	Na bieżąco	<p>Liczba rodzin zastępczych</p> <p>Liczba osób usamodzielnianych</p> <p>Liczba mieszkań chronionych</p>
<p>1.4. Zapobieganie demoralizacji i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży</p>			
<p>1.4.1. Zwiększanie dostępności i jakości szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych z uwzględnieniem programów adresowanych do rodziców w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych</p>	Szkoly ,GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	<p>Liczba organizowanych programów</p> <p>Liczba ich uczestników</p>
<p>1.4.2. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież</p>	Szkoly, MCKSiR, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	<p>Liczba organizowanych programów</p> <p>Liczba ich uczestników</p>
<p>1.4.3. Podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu i przestrzeganie zakazu jego sprzedaży osobom do 18 roku życia</p>	GKRPA	Na bieżąco	<p>Liczba przeprowadzonych kontroli</p> <p>Liczba wykrytych nieprawidłowości</p>
<p>1.4.4. Tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin problemowych (w tym z rodzin zastępczych) oraz tworzenie środowiskowych klubów młodzieżowych</p>	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	<p>Liczba placówek wsparcia dziennego</p> <p>Liczba klubów młodzieżowych</p>
<p>1.4.5. Rozwój systemu monitorowania</p>	UG, Szkoly,	Na bieżąco	Liczba

bezpieczeństwa m. in. w szkołach, miejscach zgromadzeń dzieci i młodzieży	MCKSiR		wdrożonych rozwiązań technicznych i organizacyjnych
1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie			
1.5.1. Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy w rodzinie	GOPS, GKRPA, Szkoły	Na bieżąco	Liczba wspieranych rodzin i osób
1.5.2. Zwiększenie dostępności i skuteczności programów przemocy dla ofiar przemocy w rodzinie, wdrażanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie	GOPS	Na bieżąco	Liczba realizowanych programów Liczba ich uczestników
1.5.3. Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego, rozwijanie i doskonalenie procedur interwencji w sprawach przemocy w rodzinie	GOPS	Na bieżąco	Liczba organizowanych szkoleń
1.5.4. Wspieranie działalności lokalnej koalicji osób, służb, instytucji i organizacji pozarządowych służącej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba realizowanych programów
1.5.5. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Wskazani w programie	Na bieżąco	Wskaźniki przyjęte w programie

Cel strategiczny nr 2: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele operacyjne i kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Wskaźniki
2.1. Aktywizacja rynku pracy			
2.1.1. Wspieranie rozwoju gospodarczego wykorzystującego potencjał turystyczny i naukowy gminy Raciąż oraz dogodnego geograficznego położenia gminy	PUP	Na bieżąco	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w wybranych sektorach

2.1.2. Wspieranie samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze mikro i małych przedsiębiorstw	PUP	Na bieżąco	Liczba dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej Liczba refundacji na doposażenie/wyposażenie miejsc pracy (formy subsydiowane)
2.2. Efektywna i zintegrowana oferta służb zatrudnienia, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych			
2.2.1. Systemowa integracja działań służb zatrudnienia i pomocy społecznej w obszarze wykluczenia społecznego	PUP, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób zaktywizowanych w ramach poszczególnych instrumentów
2.2.2. Harmonizacja rynku pracy poprzez rozwój metod i form współpracy Powiatowego Urzędu Pracy z przedsiębiorcami	PUP, organizacje pracodawców	Na bieżąco	Wskaźnik zawodów deficytowych
2.2.3. Dostosowanie i uelastycznienie ofert Powiatowego Urzędu Pracy do zmieniających się potrzeb na rynku pracy	PUP	Na bieżąco	Liczba osób objętych nowymi formami pracy Liczba projektów
2.3. Rozwój ekonomii społecznej i innych form na rzecz integracji społecznej			
2.3.1. Podejmowanie działań w celu mobilizowania klientów pomocy społecznej do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się (podpisywanie kontraktów socjalnych)	GOPS, PUP, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zawartych kontraktów socjalnych
2.3.2. Promowanie form zatrudnienia socjalnego oraz innych projektów dla osób zagrożonych i wykluczonych	PUP, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób objętych zatrudnieniem

społecznie .			wspieranym
2.3.3. Rozwój aktywnych form pomocy i integracji społecznej – prorowadzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie gminy	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba uczestników programów i KIS
2.3.4. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	PUP, GOPS	Na bieżąco	Odsetek osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Liczba osób bezrobotnych objętych poradnictwem i pośrednictwem pracy
2.3.5. Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych jako ważnego instrumentu wspierania przedsiębiorczości społecznej		Na bieżąco	Liczba zamówień publicznych ogółem Liczba zamówień publicznych, w których zastosowano klauzule społeczne
2.4. Wsparcie i aktywizacja osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością oraz osób uzależnionych od środków psychoaktywnych			
2.4.1. Zapobieganie zjawisku bezdomności m. in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • realizację programów aktywizujących społecznie i zawodowo (kursów, szkoleń, warsztatów itd.) dla osób zagrożonych bezdomnością; • szkolenie osób pracujących z osobami bezdomnymi; • systematyczny monitoring problemu bezdomności 	GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba programów aktywizujących i szkoleniowych Liczba osób objętych programami Liczba szkoleń
2.4.2. Rozwój działań osłonowych m.	GOPS,	Na bieżąco	Liczba miejsc

<p>in.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie schronienia, jednego gorącego posiłku dziennie, odzieży, obuwia i innego niezbędnego zaopatrzenia, rozwijanie pracy socjalnej, pomocy psychologicznej i terapeutycznej – pomoc instytucjonalna; • łagodzenie skutków bezdomności w okresie jesienno-zimowym; • pomoc w uzyskaniu dla bezdomnych osób starszych i niepełnosprawnych zaopatrzenia w niezbędne przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz niezbędny sprzęt rehabilitacyjny 	<p>organizacje pozarządowe</p>		<p>noclegowych</p> <p>Liczba osób objętych programem zabezpieczenia w okresie jesienno-zimowym</p> <p>Liczba osób bezdomnych umieszczonych w DPS, ZOL, ZPL</p> <p>Liczba osób bezdomnych zaopatrzonych w środki ortopedyczne i sprzęt rehabilitacyjny</p>
<p>2.4.3. Realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności jako forma aktywizacji prowadząca do usamodzielnienia</p>	<p>GOPS, organizacje pozarządowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Liczba osób bezdomnych uczestniczących w programie</p>
<p>2.4.4. Rozwój i systematyczna modernizacja zasobu mieszkań socjalnych i komunalnych</p>		<p>Na bieżąco</p>	<p>Liczba oddanych do użytku mieszkań socjalnych i zmodernizowanych</p>
<p>2.4.5. Przeciwdziałanie utracie lokalu mieszkalnego poprzez realizację m. in. programów oddłużeniowych oraz zajmowania lokali mieszkalnych bez tytułu prawnego</p>	<p>GOPS</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Liczba programów oddłużeniowych</p> <p>Liczba osób uczestniczących w programach</p>
<p>2.4.6. Zwiększanie dostępności</p>	<p>GKRPA,</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Liczba</p>

i skuteczności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, członków ich rodzin doznających szkód z tego powodu	GOPS, organizacje pozarządowe		programów oraz liczba osób w nich uczestniczących
2.4.7. Wspieranie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe i środowiska wzajemnej pomocy, ukierunkowanych na zapobieganie lub zmniejszanie szkód związanych z używaniem środków psychoaktywnych	GKRPA, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba programów i projektów Liczba osób w nich uczestniczących
2.4.8. Realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii	Wskazani w programie	Na bieżąco	Wskaźniki wskazane w programie
2.4.9. Tworzenie partnerstw działających na rzecz osób bezdomnych i uzależnionych poprzez realizację wspólnych projektów i programów socjalnych	GKRPA, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba utworzonych partnerstw Liczba realizowanych projektów oraz liczba ich uczestników

Cel strategiczny nr 3: Zintegrowany system wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych

Cele operacyjne i kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Wskaźnik
3.1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie praw i uprawnień osób niepełnosprawnych			
3.1.1. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem Internetu i mediów lokalnych (prasa, radio,	GOPS	Na bieżąco	Liczba ukazujących się informatorów, ulotek Liczba ukazujących się publikacji

internet)			
3.1.2. Upowszechnianie postaw akceptacji i uwrażliwienia na potrzeby osób niepełnosprawnych w środowisku społeczności lokalnej	Szkoły, Przedszkole, GOPS	Na bieżąco	Liczba spotkań i szkoleń oraz liczba uczestniczących w nich osób
3.1.3. Tworzenie warunków do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce, wspieranie organizatorów imprez dla niepełnosprawnych	MCKSiR, GOPS	Na bieżąco	Liczba realizowanych imprez oraz liczba ich uczestników
3.1.4. Rozwój wolontariatu działającego na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym	Szkoły, GOPS	Na bieżąco	Liczba wolontariuszy
3.1.5. Inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowaniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	MCKSiR, GOPS	Na bieżąco	Liczba realizowanych projektów i programów oraz liczba ich uczestników
3.2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do profilaktyki zdrowotnej i rehabilitacji			
3.2.1. Upowszechnianie programów profilaktycznych i prozdrowotnych w tym zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności	Przychodnie lekarskie, Organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba programów i osób w nich uczestniczących
3.2.2. Poradnictwo w zakresie ustalania stopnia niepełnosprawności, rodzajów ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym, możliwości uzyskania dofinansowania do różnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej	GOPS, PCPR	Na bieżąco	Liczba punktów porad Liczba osób korzystających z poradnictwa
3.2.3. Realizacja wspólnych działań gminy i jej jednostek organizacyjnych na rzecz opieki	Placówki ochrony zdrowia, UG	Na bieżąco	Liczba projektów i programów wspólnie

nad osobami niepełnosprawnymi			realizowanych Liczba osób w nich uczestniczących
3.2.4. Praca socjalna w celu ułatwienia kontaktów z placówkami ochrony zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Na bieżąco	Liczba udzielonych form pomocy
3.3. Zintegrowanie osób niepełnosprawnych ze środowiskiem			
3.3.1. Tworzenie miejsc spotkań dla osób niepełnosprawnych mających za zadanie aktywizację społeczności lokalnych	UG, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba miejsc spotkań osób niepełnosprawnych Liczba osób uczęszczających do placówek
3.3.2. Organizacja integracyjnych wydarzeń kulturalno-oświatowych dostępnych dla osób niepełnosprawnych	MCKSiR, GOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba organizowanych wydarzeń i osób w nich uczestniczących
3.4. Rozwijanie zróżnicowanych form rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych			
3.4.1. Organizowanie szkoleń i kursów dla osób niepełnosprawnych chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe i/lub przekwalifikować się zawodowo	PUP	Na bieżąco	Liczba szkoleń i kursów oraz liczba osób w nich uczestniczących
3.4.2. Promowanie i wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	PUP	Na bieżąco	Liczba stanowisk pracy nowoutworzonych i dostosowanych
3.4.3. Promowanie i wspieranie zatrudnienia wspomaganego w tworzeniu i przystosowaniu	PUP	Na bieżąco	Liczba osób zatrudnionych na nowoutworzonych

stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych			i dostosowanych stanowiskach pracy
3.4.4. Organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy na rzecz bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	PUP	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych usług i wprowadzonych instrumentów rynku pracy
3.4.5. Wspieranie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej	PUP	Na bieżąco	Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły własną działalność gospodarczą
3.4.6. Realizacja projektów i programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo	PUP	Na bieżąco	Liczba realizowanych projektów i osób w nich uczestniczących
3.5. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej w środowisku			
3.5.1. Wykonywanie usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, pielęgnacje oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem	GOPS,	Na bieżąco	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
3.5.2. Organizowanie opieki wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych wymagających pomocy w wykonywaniu codziennych czynności	GOPS	Na bieżąco	Liczba osób objętych opieką wolontariuszy

Cel strategiczny 4: Zintegrowany system wsparcia i aktywizacja osób starszych

Cele operacyjne i kierunki działań	Odpowiedzialny	Terminy realizacji	Wskaźnik
4.1. Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych			
4.1.1. Promocja i rozwój środowiskowych form opieki (grupy pomocowe, wsparcia	GOPS,	Na bieżąco	Liczba działań promocyjnych

sąsiedzkie, opiekuńcze usługi domowe)			Liczba osób objętych środowiskowymi formami wsparcia
4.1.2. Wykonywanie usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem	GOPS	Na bieżąco	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi
4.1.3. Umieszczanie osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej oraz w placówkach opiekuńczo-leczniczych i pielęgniarско-leczniczych;	GOPS	Na bieżąco	Liczba osób starszych umieszczonych w poszczególnych formach opieki całodobowej
4.1.4. Rozwój wolontariatu działającego na rzecz pomocy osobom starszym	GOPS	Na bieżąco	Liczba wolontariuszy
4.1.5. Inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowaniu opieki nad osobami starszymi	GOPS	Na bieżąco	Liczba podejmowanych działań
4.2. Rozwijanie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych			
4.2.1. Opracowywanie i realizowanie programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych, w szczególności e-wykluczeniu	MCKSiR	Na bieżąco	Liczba programów i osób w nich uczestniczących
4.2.2. Opracowywanie i realizowanie programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie czasu wolnego	MCKSiR, GOPS,	Na bieżąco	Liczba realizowanych programów oraz liczba osób w nich uczestnicząca
4.3. Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz –			

i międzypokoleniową			
4.3.1. Wspieranie działalności Klubów Seniora oraz rozwój sieci tych placówek	GOPS, Urząd Gminy organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba nowych Klubów Seniora Liczba osób działających w Klubach Seniora
4.3.2. Organizowanie imprez promujących twórczość artystyczną i sportową osób starszych	MCKSiR, GOPS, Stowarzyszenie Aktywni Seniorzy	Według ustalonego kalendarza	Liczba organizowanych w trakcie imprezy inicjatyw oraz liczba ich uczestników
4.4. Działanie na rzecz partycypacji społecznej osób starszych			
4.4.1. Promowanie aktywnego uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	Organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba podejmowanych w tym zakresie inicjatyw
4.4.2. Informowanie środowiska osób starszych o działaniach władz samorządowych w zakresie działań profilaktycznych i prozdrowotnych	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba podejmowanych w tym zakresie inicjatyw
4.4.3. Popularyzowanie udziału osób starszych w konsultowaniu projektów aktów prawa miejscowego	Organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba inicjatyw w zakresie popularyzowania zadania

Cel strategiczny 5: Partnerstwo na rzecz aktywizacji podmiotów lokalnych oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań społecznych

Cele operacyjne i kierunki działań	Odpowiedzialny	Termin realizacji	Wskaźnik
5.1. Zwiększenie udziału i roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań społecznych			
5.1.1. Wspieranie inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz środowiska lokalne na rzecz rozwiązywania i zapobiegania	Samorząd gminy i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba udzielonych dotacji. Liczba

problemom społecznym			podmiotów, które uzyskały wsparcie pozafinansowe
5.1.2. Wspomaganie rozwoju partnerstw lokalnych działających na rzecz rewitalizacji społecznej środowiska lokalnego	Samorząd gminy i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba utworzonych partnerstw Liczba podjętych inicjatyw lokalnych
5.1.3. Rozszerzanie form wzajemnego wspierania się samorządu i obywateli w podejmowaniu decyzji w obrębie polityki społecznej	Samorząd gminy	Na bieżąco	Liczba przyjętych rozwiązań organizacyjnych
5.2. Partnerstwo z sektorem obywatelskim			
5.2.1. Współpraca partnerami pozarządowymi (powierzenie i wspieranie oraz koordynacja wspólnych działań)	Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne	Na bieżąco	Liczba przekazywanych do realizacji zadań publicznych. Liczba wspólnie realizowanych działań
5.2.2. Wspieranie rozwoju sektora pozarządowego i wolontariatu	GOPS	Na bieżąco	Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą Liczba wolontariuszy
5.2.3. Rozwój stałych form wymiany informacji i doświadczeń	Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne	Na bieżąco	Liczba przyjętych rozwiązań organizacyjnych
5.3. Profesjonalizacja służb społecznych			
5.3.1. Podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej	GOPS	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych

kwalfikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego			szkoleń i form doskonalenia zawodowego
5.3.2. Prowadzenie działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej	GOPS	Na bieżąco	Liczba podejmowanych inicjatyw oraz ocena ich skuteczności
5.3.3. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m. in. przy wykorzystaniu strony internetowej gminy	GOPS	Na bieżąco	Liczba wydanych materiałów informacyjnych Liczba informacji zamieszczonych na stronie internetowej gminy
5.3.4. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych	GOPS	Na bieżąco	Liczba pozyskanych wolontariuszy

V. Finansowanie Strategii

Finansowanie poszczególnych działań Strategii odbywać będzie się ze środków:

- budżetu gminy Raciąż;
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych;
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych;
- programów rządowych;
- Funduszy Unii Europejskiej;
- innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

VI. Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównywanie ich zgodności z jej założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów szczegółowych. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Wskaźnik kontekstowy może być stosowany w kategorii wysokiego ryzyka socjalnego w sytuacji niezidentyfikowania konkretnej grupy docelowej.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych, bądź też narastanie niektórych problemów społecznych.

Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS w formie raportów rocznych. Roczny raport może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania strategii, który będzie corocznie przekazywany Wójtowi Gminy Raciąż. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji strategii.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. Uzyskane informacje będą przydatne dla planowania skutecznego rozwoju realizacji aktualnie przeprowadzanego programu. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej. W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Zespół monitorujący strategię

Zespół zostanie powołany przez Wójta Gminy Raciąż odrębnym zarządzeniem, a w jego skład wejdą: przedstawiciele Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Zdrowia i Spraw Socjalnych Gminy Raciąż, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ocena monitorowania strategii

Zespół monitorujący strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Wójtowi Gminy Raciąż sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

Osobą odpowiedzialną za monitoring i ewaluację strategii będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu, który do końca listopada każdego roku, począwszy od 2019 roku do 2024 przeprowadzi w imieniu Wójta Gminy Raciąż proces bieżącej oceny realizacji strategii.

Porównane zostaną działania i ich cele z osiągniętymi rezultatami według wcześniej przewidzianych i przyjętych wskaźników. Wskaźniki będą corocznie aktualizowane.

Narzędzia aktualizacji

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz Gminy, jak i w jej otoczeniu, modyfikacjom strategii podlegać będą zapisy w części operacyjnej. Weryfikacja ta polegać będzie na uaktualnieniu zapisów strategii, zwłaszcza jej niezrealizowanej części. W czasie weryfikacji mogą się wyłonić zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w Gminie, których w dniu przyjęcia strategii nie można było przewidzieć. Zmiany te powinny nieustannie służyć poprawie jakości życia mieszkańców określonej zarówno w celu strategicznym jak i w obszarach priorytetowych.

Uaktualnienie zapisów strategii odbywać się będzie na podstawie danych ze sprawozdań sporządzanych przez właściwe Biura Urzędu Gminnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku, Komendę Policji oraz sprawozdań i rozmów z podmiotami realizującymi zadania zlecone przez gminę w zakresie polityki społecznej.

VII. Zarządzanie strategią

Aktualne dane, zakładane cele oraz zadania w każdej strategii są sprawą niezwykle ważną, zwłaszcza w aspekcie długookresowości niniejszego dokumentu. Przyjmuje się, że aktualizacja rozszerzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raciąż na lata 2019-2024 o nowe zadania będzie dokonywana raz w roku. Wnioski dotyczące uaktualnienia Strategii zgłaszane będą przez Zespół Monitorujący Strategię w oparciu o wyniki monitoringu i ewaluacji zadań ujętych w dokumencie. Na bieżąco mieszkańcy będą informowani o konkretnych działaniach realizowanych w ramach strategii poprzez:

- stronę internetową Urzędu Gminy w Raciążu;
- popularyzację efektów strategii np. w prasie i telewizji lokalnej.

Przyjmuje się uchwalenie aktualizacji strategii przez Radę Gminy Raciąż w IV kwartale każdego roku kalendarzowego.

Harmonogram realizacji i zarządzania Strategią

Wyszczególnienie	Termin	Odpowiedzialny
Uchwalenie Strategii przez Radę Gminy Raciąż	II kwartał 2019 roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Gromadzenie informacji o realizacji Strategii, analiza pozyskanych danych	I kwartał każdego roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Aktualizacja danych statystycznych (demograficznych)	I kwartał każdego roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Monitoring i ewaluacja oraz sporządzenie informacji zbiorczej o realizacji Strategii	I kwartał kolejnego roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Aktualizacja Strategii na podstawie analizy pozyskanych danych	W zależności od potrzeb	Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Zdrowia i Spraw Socjalnych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Uchwała Rady Gminy Raciąż w sprawie aktualizacji Strategii	W zależności od potrzeb	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

VIII. Uwagi końcowe

Rozwiązywanie problemów społecznych ma charakter długofalowy, dlatego też wyrażona w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych konstrukcja celów i kierunków działań przeznaczonych do realizacji jest jak najbardziej celowa i uzasadniona. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w zależności od posiadanych przez samorząd, i pozyskanych z zewnątrz, środków.

Zdiagnozowanie i wybór przyjętych kierunków działań nie powinny być traktowane statycznie. Zmieniające się uwarunkowania zarówno w skali kraju, jak też środowiska lokalnego mogą wymagać sformułowania nowych odpowiedzi i celów. Pozwolą one, bowiem, w istniejących uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych gminy Raciąż, na stopniowe minimalizowanie źródeł wykluczenia społecznego, a w przyszłości na wyeliminowanie tych zagrożeń. Strategię należy traktować jako proces otwarty, poddawany okresowym weryfikacjom i aktualizacjom, dlatego też niezbędne jest monitorowanie przebiegu Strategii.

Opracowana Strategia to dokument bazowy przy konstruowaniu programów operacyjnych i projektów określających sposób oraz metody realizacji zamierzonych przedsięwzięć. Poprzez realizację tego typu programów będzie można osiągnąć wyznaczony cel strategiczny i cele operacyjne. Programy te charakteryzują się ogólnymi zarysami działań, bez szczegółowych rozstrzygnięć, terminarzy, budżetów. Uszczegółowienie programów strategicznych następuje dopiero na poziomie taktycznym i operacyjnym, czyli w fazie wdrażania.

Wykaz skrótów użytych w Strategii:

GUS – Główny Urząd Statystyczny

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

KIS – Klub Integracji Społecznej

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku

Organizacje Pozarządowe – organizacje pozarządowe wymienione w art.3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych